

Dönem : 1

Toplantı: 1 CUMHURİYET SENATOSU S. Sayısı : 65 e ek

Cumhuriyet Senatosu İçtüzük teklifi ve Cumhuriyet Senatosu İçtüzük Komisyonu raporu (2/15)

Cumhuriyet Senatosu Yüksek Başkanlığına

Komisyonumuzca hazırlanan İçtüzük teklifinin C. Senatosunda iki birleşim devam eden görüşülmesi sonunda (verilen önergelerin ve C. Senatosu kürsüsünde ileri sürülen mütalâaların ışığı altında İçtüzük metninin yeni baştan gözden geçirilmesi) için teklifin komisyonumuza iadesine karar verilmişti. Bu karar üzerine Başkanlık Divanındaki önergeleri ve kürsüden fikirlerini ifade etmiş bulunan arkadaşların konuşmalarına ait tutanakları inceliyen komisyonumuz İçtüzük teklifinde aşağıdaki değişiklikleri yapmış bulunmaktadır :

1. Terim değişiklikleri Anayasada kullanılmış olan (C. Senatosu) ve (C. Senatosu üyesi) terimlerinin İçtüzükte de muhafaza edilmesi temayülü belirlediğinden (Senato) ve (Senatör) terimlerinin söz konusu Anayasa terimlerinin yerine kısaltılmış terim olarak İçtüzükte kullanılmasından vazgeçilmiştir.

2. Kısmen değiştirilen hükümler. Görüşmelerin ışığı altında bâzı hükümlerin değiştirilmesi komisyonumuzca da uygun görülmüştür. Bu değişiklikler bilhassa yeni 5, 8, 9, 12, 14, 16, 21, 22, 83, 128, 129, 138, 157, 162 nci maddelerinde yapılmıştır. Eski metinle karşılaştığı takdirde yapılan küçük değişiklikler kolayca anlaşılacağından bu raporda bunların uzun uzadıya tafsiline lüzum görülmemiştir.

3. Birleştirilen hükümler. Bâzı maddeler ilgili oldukları diğer maddelerle birleştirilmiş veya onlardan hemen sonraya alınmış ve bu suretle İçtüzüğün mantıki teselsülü ikmal edilmiştir. Bunlar da eski 31, 36 ve 158 nci maddelerdir. 31 nci madde yeni 16 nci maddenin (E) bendine, 36 nci madde de yeni 34 nci maddeye eklenmiş, eski 158 nci madde ilgisi dolayısıyla yeni 57 nci maddeyi takibeden 58 nci madde olarak İçtüzük teklifinde yer almıştır.

4. Bâzı hükümlerin Anayasa ile bağdaşamayacağı veya Millet Meclisi Tüzüğüne yahut Müsterek İçtüzüğe girmeleri uygun olacağı yolundaki mütalâalar komisyonumuzca da haklı görülmüş ve buna göre eski 66, 67 nci maddeler metinden çıkarılmış, 14, 21 ve 162 nci maddelerde gerekli değişiklikler yapılmıştır.

5. Bâzı konuların İçtüzük teklifinde düzenlenmemiş olduğuna ilişkin mütalâaların bir kısmı yerinde görülerek parti gruplarının organlarını belirli bir süre içinde kurmaları zaruretine, Millet Meclisi seçimlerinin yenilenmesine karar verilmesi halinde C. Senatosunun yasama faaliyetinin devam edeceğine, Hükümet programının C. Senatosunda okunmasından sonra program üzerinde görüşme açılacağına, Hükümetin iç ve dış politika hakkında kendiliğinden veya bir üyenin önergesi üzerine izahat vermesi halinde izlenecek yola, Araştırma komisyonları raporları C. Senatosuna verildikten sonra yapılacak işleme ve devamsızlık sebebiyle C. Senatosu üyeliğinin düşmesine karar verilebilmesi için yapılacak işleme dair sırasıyla yeni 15, 24, 119, 120, 121, 127 ve 138 nci maddeler ilâve veya tadil edilmişlerdir.

Birinci kısmın adı (Senatonun kuruluşu) yerine (C. Senatosunun toplanması ve çalışma organları) diye düzeltilmiş ve burada toplanma ve andırma (Genel Kurul), Başkanlık Divanı, Başkanlık Divanının görevleri, C. Senatosu Parti grupları ve komisyonlar yer almıştır. Ancak bu kısımda komisyonların sadece C. Senatosunun bir çalışma organı olarak mütalâaları uygun görül-müş, bu sebeple komisyon seçimleri ve komisyonların Başkanlık Divanlarını seçmeleri ile ilgili

hükümler ile iktifa olunarak kanun tasarı ve tekliflerinin görüşülmesi ile ilgili hükümler (yasama yetkisinin kullanılması) kısmına müstakil bir bölüm olarak eklenmiştir.

Bundan başka gündeme ait bölüm, öncelik ve ivedilikle görüşmeye ait bölümün önüne alınmış ve eski teklifte (ivedilik ve öncelikte görüşme) şeklinde olan bölüm normal sırayı ifade maksadıyla (öncelik ve ivedilikle görüşme) şeklinde değiştirilmiş ve maddelerin sırası da bu değişikliğe uydurulmuştur.

Bunların dışında kalan dilek ve mütalâalara komisyonumuz katılmamakta olup bunun sebepleri görüşme sırasında arz ve izah olunacaktır.

Görüldüğü gibi yapılan değişiklikler yalnız üyelerin önerge ve konuşmalarında ileri sürdükleri konulara inhisar etmemiş, komisyonumuz bu vesile ile İçtüzük teklifi üzerinde tekrar durmak ve kendiliğinden bâzı değişiklikler yapmak fırsatını da bulmuştur.

Genel Kurulda görüşülmek üzere saygı ile Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan
A. Yıldız

Sözcü
Â. Artus

Kâtip
T. Kapanlı

Üye
14 ncü maddeye muhalifim.
C. Okurer

Üye
Bâzı maddelere muhalifim.
O. Hacıbaloğlu

Üye
14 ncü maddeye muhalifim.
S. Sarıgöllü

Üye
S. Özgür

Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü

BİRİNCİ KISIM

C. Senatosunun toplanması ve çalışma organları

Birinci Bölüm

Toplanma ve Andicme

Toplantı, birleşim, oturum.

MADDE 1. — C. Senatosu, her yıl Kasım ayının ilk günü davetsiz toplanır. Bu toplantıya C. Senatosu Başkanı, onun bulunmaması halinde başkanvekillerinden biri, bunlardan hiçbiri yoksa en yaşlı üye başkanlık eder. Mevcut Divan sekreterlerinden ikisi, bunların bulunmamaları halinde en genç iki üye sekreterlik vazifesini görür.

Toplantı, Kasım ayının başından Ekim ayı sonuna kadar devam eden bir yıllık çalışma süresidir.

Birleşim, C. Senatosunun belirli günlerdeki oturumlarıdır.

Oturum, her birleşimin dinlenme veya başka sebeplerle aralanan kısımlarından her biridir.

Andicmek.

MADDE 2. — C. Senatosuna yeni katılan üyeler, ilk birleşimde andicirler. Andicmek, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 77 ne madde-sindeki and metninin C. Senatosu kürsüsünden yüksek sesle okunmasıdır.

İkinci Bölüm

Başkanlık Divanı

Başkanlık Divanı.

MADDE 3. — Başkanlık Divanı :

- a) Başkan;
- b) Üç başkanvekili;
- c) En az ikisi Genel Kurulda sıra ile bulunmak üzere altı Divan kâtibi,
- d) Üç idare âmirinden kurulur.

Kuruluşu.

MADDE 4. — C. Senatosunun Başkanlık Divanı, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 84 neü maddesi hükümlerine göre kurulur.

Seçimi.

MADDE 5. — Önce Başkan seçilir. Bu seçimi takibeden oturumda, başkanvekilleri ile Divan kâtiplerinin ve idare âmirlerinin seçimleri ayrı ayrı yapılır.

Yeter sayı ve süre.

MADDE 6. — Başkan, C. Senatosunun üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ve gizli oy ile iki yıl için seçilir. İlk iki oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa salt çoğunlukla yetinilir.

Başkanlık Divanının diğer üyeleri, her toplantı yılının ilk birleşiminde gizli oyla ve salt çoğunlukla bir yıl için seçilirler. İlk oylamada salt çoğunluk elde edilemezse ikinci defa oylamaya geçilir. İkinci oylamada da salt çoğunluk elde edilemezse üçüncü oylamada en fazla oy alanlar sıra ile seçilmiş sayılır.

Oylarda eşitlik olursa adçekmeye başvurulur.

Başkan ve Başkanvekillerinin riayet edecekleri hususlar.

MADDE 7. — Başkan ve başkanvekilleri, üyesi bulundukları siyasi partilerin veya siyasi grupların Türkiye Büyük Millet Meclisinin içinde veya dışındaki faaliyetlerine ve görevlerinin yerine getirilmesini gerektiren haller dışında meclis tartışmalarına katılamazlar. Başkan, Genel Kurula Başkanlık ederken oy kullanamaz.

Başkan ve başkanvekilleri, C. Senatosuna başkanlık ederken frak giyerler.

Üçüncü Bölüm

Başkanlık Divanının Görevleri

Başkanlık Divanının görevleri.

MADDE 8. — Başkanlık Divanının görevleri şunlardır :

1. İç hizmetler teşkilâtı ve C. Senatosu memur ve hizmetlileri hakkında Memurîn Kanunu hükümleri içinde işlem yapmak ve gerektiğinde inzıbat komisyonu teşkiline karar vermek;

2. Mezuniyet işlerine bakmak;
3. C. Senatosu üyeleri hakkında, tüzük hükümlerini uygulamak;
4. C. Senatosu bütçesini ve kesin hesaplarını düzenlemek;
5. Başkanlık Divanı üyeleri hakkında, tek başına üzerlerine aldıkları işlerden dolayı yapılacak itiraz veya şikâyeti üye tamsayısının katılması ile inceleyip karara bağlamak;
6. Genel Kurulda yapılan yoklamalarda veya seçimlerde veyahut da ayırmalarda önemli yanlışlıklar olduğu birleşimden sonra anlaşılırsa, düzeltmek için gerekli tedbirleri almak;
7. Kanunların ve bu tüzüğün emrettiği veya Başkanın tevdi eylediği sair hususlar hakkında karar vermek.

Başkanın görevleri.

MADDE 9. — Başkanın görevleri şunlardır :

1. C. Senatosunu temsil etmek ve onu toplantıya çağırarak;
2. Başkanlık Divanına başkanlık etmek;
3. Birleşimi açmak, görüşmeleri idare ve oylama sonuçlarını ilân etmek;
4. Tutanakların ve tutanak özetlerinin düzenlenmesine ve yayınlanmasına nezaret etmek;
5. Başkanlık Divanı kararlarının uygulanmasını sağlamak;
6. Kanun ve İçtüzük hükümlerini uygulamak;
7. C. Senatosu memurlarını, Divanın mütalâasını aldıktan sonra, tâyin etmek;
8. C. Senatosu memurları hakkında Memur Kanununa göre işlem yapmak;
9. Hizmetlileri, idare âmirlerinin teklifi üzerine tâyin etmek ve gerektiğinde bunların işine son vermek;
10. Divan sekreterlerinin ve idare âmirlerinin görevlerini denetlemek;
11. Komisyonların ve büroların çalışmalarına nezaret etmek.

Başkanvekilleri-nin görevleri.

MADDE 10. — Başkanvekilleri, Başkan tarafından

kendilerine verilmiş olan yetkileri kullanırlar ve Başkanın yokluğunda ona vekâlet ederler.

Divan kâtip-

lerinin görevleri.

MADDE 11. — Divan kâ-

tiplerinin görevleri şunlardır :

1. Açık oturumlara ait tutanakların yazılmasına nezaret etmek ve gizli oturumların tutanaklarını yazmak;
2. Tutanak özetini düzenlemek ve bunları imzalamak;
3. Başkanlık Divanının tutanaklarını kaleme almak;
4. Tutanakları, önergeleri ve Genel Kurulda okunacak evrakı okumak;
5. Yoklama yapmak;
6. Söz alan üyelerin adlarını not etmek;
7. Oyları saymak ve sıralamak;
8. Diğer hususlarda Başkana yardım etmek.

İdare âmirleri-nin görevleri.

MADDE 12. — İdare âmirlerinin görevleri şunlardır :

1. C. Senatosu binalarıyla salonlarına, mefruşat ve muhteviyatına ve bütün eşyanın muhafazasına itina etmek ve bunların defterlerini muntazaman tutmak;
2. Teşrifat işlerini, Başkanın talimatına uygun olarak yapmak;
3. İnzibata, masrafların tesviyesine ve hizmetlilerin çalışmalarına nezaret etmek;
4. Başkanlık Divanının görüşünü alarak C. Senatosu bütçesini hazırlamak ve Başkanlık Divanına vaktinde tevdi etmek;
5. C. Senatosuna giriş kâğıtlarını dağıtmak;
6. Seçim yenilendikçe, yerlerine seçilenlere idareleri zamanına ait icraatın hesabını vermek;
7. Müstereken sorumlu olduklarından, aralarında iş bölümü yapmak ve Senatonun tatillerinde sıra ile vazife başında kalmak;
8. Sükûn ve düzenin korunmasını ve görüşmelerin serbestliğini sağlamak maksadıyla, inzibat kuvveti ve askerî müfreze

kullanılması hususunda, Başkanın icra organı olmak.

Başkanlık Divanının karar ve işlemleri hakkında soru.

MADDE 13. — C. Senatosu üyeleri, Başkanlık Divanının veya Divan üyelerinden her birinin karar ve işlemleri hakkında Başkandan yazılı veya sözlü soru sorabilirler.

Dördüncü Bölüm

C. Senatosu Grupları ve Komisyonlar

C. Senatosu Partigrupları.

MADDE 14. — C. Senatosunda üyesi bulunan siyasi partilerle hiçbir siyasi partiye mensubolmayan üyeler, C. Senatosu çalışmalarını ile ilgili faaliyette bulunmak üzere gruplar teşkil edebilirler.

Bu gruplar on üyeden az olamaz.

Hususi, mahallî veya meslekî menfaatleri savunmaya mâtuf gruplar teşkil edilemez.

Grupların organlarını seçmek yükümleri.

MADDE 15. — Parti grupları her toplantının başında bir hafta içinde yönetim kurullarını ve grup başkanla-

riyle başkanvekillerini seçerek üyelerinin ad ve soyadlarıyla birlikte C. Senatosu Başkanlığına bildirirler. Bu görevlerde sonradan yer açılması halinde yine bir hafta içinde yeni seçim yapılarak alınan sonuç hemen C. Senatosu Başkanlığına bildirilir.

Grup üyeliklerinde değişiklik olması halinde de yukardaki fıkra hükmü uygulanır.

Komisyonlar.

MADDE 16. — A) C. Senatosu, görevleri her toplantı

yılı başından ertesi toplantı yılına kadar devam etmek ve üyeleri Genel Kurulca gizli oyla seçilmek üzere, aşağıdaki komisyonları kurar :

1. Dilekçe Komisyonu (dokuz üye, bir sekreter ve bir daktilo);

2. Kitaplık Komisyonu (üç üye, bunlardan biri idare âmirleri arasından seçilir. Bu komisyona Kitaplık Müdürü sekreterlik yapar);

3. Sayıştay ve C. Senatosu Hesaplarını İnceleme Komisyonu (dokuz üye, bir

sekreter ve bir daktilo); Bu komisyon, üyeleri arasından bir denetçi seçer;

4. Bütçe Komisyonu (on beş üye, bir müdür, bir sekreter ve bir daktilo);

5. Anayasa ve Adalet Komisyonu (on beş üye, bir sekreter ve bir daktilo);

6. Bayındırlık ve Ulaştırma Komisyonu (on bir üye, bir sekreter ve bir daktilo);

7. Dışişleri, Basın - Yayın ve Turizm Komisyonu (on beş üye, bir sekreter ve bir daktilo);

8. İşleri Komisyonu (on beş üye, bir sekreter ve bir daktilo);

9. Malî ve İktisadi İşler Komisyonu (Maliye, Ticaret, Gümrük ve Tekel - on dokuz üye, bir sekreter ve bir daktilo);

10. Millî Eğitim Komisyonu (on beş üye, bir sekreter ve bir daktilo);

11. Millî Savunma Komisyonu (on üç üye, bir sekreter ve bir daktilo);

12. Sanayi ve Ziraat Komisyonu (on dokuz üye, bir sekreter ve bir daktilo);

13. Sosyal İşler Komisyonu (Sağlık, Çalışma, İmar ve İskân - on beş üye, bir sekreter ve bir daktilo).

B) Dilekçe, Kitaplık, Sayıştay ve Senato Hesaplarını İnceleme ve Bütçe komisyonları, gerektiğinde, Millet Meclisinin bu isimdeki komisyonları ile birlikte çalışırlar. Bu komisyonlar, çalışmalarını işbu Tüzüğe ve Senato ve Millet Meclisi birleşik toplantıları İçtüzüğüne göre düzenlerler.

C) Genel Kurulca başka komisyonlar kurulabileceği gibi, mevcut komisyonlardan bazıları kaldırılabilir veya komisyonların üye sayısı değiştirilebilir.

D) Yukarda gösterilen komisyonlarla karşılaşmayan dairelerle ilgili tasarı ve teklifler, malî işlerden ise, Bütçe ve Malî ve İktisadi İşler komisyonlarında; bunlardan başka bütün tasarı ve teklifler Başkanlık Divanının uygun bulacağı komisyonda görüşülür.

E) C. Senatosu gruplarının başkan ve başkanvekilleri komisyonlarda görev almaya mecbur tutulamazlar. Bir C. Senatosu üyesi ikiden ziyade daimî komisyonda görev alamaz.

Bütçe Komisyonu üyeleri başka bir komisyona seçilemezler.

Başkanlık Divanı üyeleri komisyona üye olamazlar.

F) C. Senatosu Başkanlık Divanı, komisyonların sekreter ve daktilo sayısını ihtiyaca göre azaltıp çoğaltabilir.

Üyelerin hal tercümeleri ve komisyona üye seçimi.

MADDE 17. — Üyeler C.

Senatosuna katıldıklarında, komisyonların seçimi için meslek, ihtisas ve tahsillerini gösterir kısa hal tercümelerini ve katılmak istedikleri komisyonları bildiren birer belgeyi C. Senatosu Başkanlık Divanına verirler.

Başkanlık Divanı, C. Senatosu grupları başkanları ile de temas ederek, grupların komisyona C. Senatosundaki kuvvetleri oranında katılmalarını sağlayacak şekilde aday listelerini düzenler ve üyelere dağıtır.

Komisyonlara üye seçimi, aday listelerinin senatörlere dağıtılmasını takibeden ikinci birleşimde yapılır.

Karma ve Geçici komisyonlar.

MADDE 18. — Genel Ku-

rul, lüzum görürse, karma yahut geçici komisyonlar da teşkil edebilir. Bu komisyonlar, kendilerine havale edilen işin sonuçlanmasına kadar görevlerine devam ederler.

Komisyonlarda başkan, başkanvekili ve kâtip seçimi.

MADDE 19. — Komisyon-

lar, C. Senatosu Başkanının üyelerden her birine yapacağı yazılı davet üzerine, üye tamsayılarının en az üçte ikisiyle toplanarak kendilerine gizli oyla ve salt çoğunlukla bir başkan, bir sözcü, bir kâtip ve gerekirse bir başkanvekili seçerler.

Üçer gün ara ile yapılacak iki toplantıda yeter sayı sağlanamazsa, üçüncü toplantı üye tamsayısının salt çoğunluğu ile yapılır.

Bir komisyonda lüzum görülürse belirli bir madde için, özel bir sözcü seçilir.

Komisyon başkanının veya vekilinin bulunmaması halinde sözcü ona vekâlet eder, yahut ayrıca bir başkanvekili seçilir.

İKİNCİ KISIM

Yasama Yetkisinin Kullanılışı

Birinci Bölüm

Kanun Tasarıları ve Teklifleri

Kanun teklifine yetkili olanlar.

MADDE 20. — Kanun tek-

lif etmeye, Bakanlar Kurulu ve Türkiye Büyük Millet

Meclisi üyeleri yetkilidir.

Üyeler, kendi tekliflerini her iki Meclisin ilgili komisyonlarında savunabilirler.

Tasarı ve tekliflerin gerekçesi.

MADDE 21. — Tasarı ve

tekliflerin gerekçeli olması ve gerekçede önce tasarı veya

teklifin tümü, sonra maddeleri hakkında bilgi verilmesi şarttır.

Tasarı ve tekliflerin komisyonlara havalesi.

MADDE 22. — C. Senato-

su Başkanı, Millet Meclisi Başkanlığından gelen tasarı

ve teklifleri ilgili komisyon-

lara re'sen havale ve durumu Tutanak Dergisinde derceder.

Bu havaleye bir senatör itiraz etmek isterse, ilk veya sonraki birleşim başında söz alır.

Tasarı veya teklifi geri alma.

MADDE 23. — Millet Mec-

lisi tarafından kabul veya reddedilerek C. Senatosu Baş-

kanlığına gönderilen kanun tasarı veya teklifleri geri alınamaz.

Seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi halinde C. Senatosu çalışmaları.

MADDE 24. — Millet Mec-

lisince alınan bir kararla veya Anayasanın 108 nci maddesine göre Cumhurbaşkanının-

ca Millet Meclisi seçimlerinin

yenilenmesine karar verilmesi halinde Cum-

huriyet Senatosu çalışmalarına devam eder.

Şu kadar ki, görüşmeler sonunda bir tasarı veya teklifin Anayasanın 92 nci maddesi

uyarınca Millet Meclisine iadesi gerektiği takdirde iade için yeni Meclisin toplanması

beklenir.

İkinci Bölüm

Komisyonların Çalışması

Komisyonların çalışma yerleri ve konuları.

MADDE 25. — Komisyonlar, C. Senatosu Başkanlığınca kendilerine ayrılan odalarda toplanırlar ve havale edilen işlerin incelenmesinden başka hiçbir işle uğraşamazlar.

Komisyonların gündemleri.

MADDE 26. — Komisyon gündemleri, komisyon başkanlarınca hazırlanarak birleşimden iki gün önce bütün bakanlıklara gönderilir ve üyelere ilân olunur.

C. Senatosu veya komisyon başkanı, acele hallerde, komisyon üyelerini, C. Senatosu araçlarından faydalanmak suretiyle yazılı olarak da toplantıya çağırabilir.

Komisyonlarda işlerin görüşülmesine başlama zamanı.

MADDE 27. — Komisyonlar, acele işler hariç olmak üzere, kendilerine havale edilen işlerin görüşülmesine ancak kırk sekiz saat sonra başlarlar.

Genel Kurulda görüşülen bir kanunun komisyona iade olunmuş bir veya daha ziyade maddesinin müzakeresi bundan müstesnadır.

Komisyonların toplantı ve karar sayısı.

MADDE 28. — Komisyonlar, üye tamsayısının en az salt çoğunluğu ile toplanır ve mevcudun salt çoğunluğu ile karar verir.

Komisyonlarda gizli oturum.

MADDE 29. — Bir komisyonda gizli oturum yapılmasını ilgili bakan yahut komisyon üyelerinin üçte biri isteyebilir.

Gizli oturumda, ilgili bakan veya onun tensibedeceği uzmanlarla komisyon üyelerinden başkası bulunamaz.

Gizli oturum yapılması görüşmelerin sır olarak saklanmasına söz verilmek demektir.

C. Senatosu gruplarının gizli oturumlarında da bu hüküm uygulanır.

İşin diğer bir komisyona tevdi.

MADDE 30. — Bir komisyon kendisine havale edilen tasarı ve teklifin diğer bir

komisyona aidolduğunu mütalâa ederse, gerekçe beyan ederek o komisyona havalesini C. Senatosu Başkanlığından isteyebilir.

Bir komisyon belli bir konu hakkında önce diğer bir komisyonun mütalâasını almaya lüzum görürse, o komisyona konuyu bildirerek, düşüncesini sorabilir.

Mütalâası sorulan komisyonun raporu, diğer raporlar gibi basılır ve üyelere dağıtılır.

Komisyonlara havale edilen evrakın bastırılması.

MADDE 31. — Komisyona havale edilen kâğıtlar, Başkanın tensibi veya komisyon üyelerinden beş kişinin talebi üzerine o komisyona bastırılır.

Komisyonların tutanakları.

MADDE 32. — Komisyon görüşmeleri özet olarak zaptedilir. Şu kadar ki, komisyon, görüşmelerin tümünün steno ile zaptedilmesine karar verebilir.

Tutanağı başkan ve üyeler imza ederler.

Komisyonların raporları.

MADDE 33. — Komisyon raporlarını; başkan, sözcü ve sekreter ile görüşmelerde hazır bulunmuş olan üyeler imza eder. Raporlar C. Senatosu Başkanlığına verilir. Başkanlık Divanı bu raporları derhal bastırarak üyelere dağıtır.

Bu suretle basılıp dağıtılmıyan raporlar Genel Kurulda görüşülemez. Komisyon raporları Başkanlığa verildikçe re'sen Tutanak Dergisine ve gündeme geçer.

Komisyon üyesi, muhalefeti sebebini raporda açıklamak mecburiyetindedir. Aksi halde rapor aleyhinde konuşamaz ve sözcüden soru soramaz.

Komisyonların Genel Kurulda savunmaları.

MADDE 34. — Bir tasarı veya teklifi Genel Kurulda ilgili komisyon savunur.

Diğer bir veya daha ziyade komisyonda aynı tasarı veya teklif hak-

kında görüşme yapılmış ve rapor düzenlenmiş ise o komisyonlar, gerektiğinde, yalnız kendilerine aidolan madde veya kısımları savunurlar.

Raporu görüşülen bir komisyonun başkan ve sözcüsü ve üyeleri komisyonlara ayrılan kısımda otururlar.

Komisyonun salt çoğunluğu hazır bulunmadığı takdirde, gelmeyen üyeler, önerileri kabul veya red için, sözcüye yetki vermiş sayılırlar.

Tasarı ve tekliflerin komisyonlarca neticelendirme zamanı.

MADDE 35. — Komisyonlar kendilerine havale edilen tasarı ve teklifleri Millet Meclisi komisyonlarında o tasarı

ve tekliflerin görüşülmesi için geçen zamana eşit bir süre içinde sonuçlandırıp Genel Kurula göndermekle yükümlüdürler. Şukadar ki bu süre, bir buçuk ayı geçemez.

Bir tasarı veya teklif yukardaki fıkra yazılı süre içinde sonuçlandırılmadığı takdirde Hükümet veya teklif sahibi, bunların doğrudan doğruya gündeme alınmasını Genel Kuruldan isteyebilir.

Komisyonların bakanlıklarla muhaberesi.

MADDE 36. — Komisyonlar, bütün bakanlıklarla doğrudan doğruya muhabere edebilirler.

Komisyon üyelerinin devamsızlığı.

MADDE 37. — Komisyon toplantılarına özürsüz veya izinsiz olarak aralıksız dört birleşim katılmıyanlar veya devamsızlıkları bir ay içinde yedi birleşimi geçenler, komisyonlardan çekilmiş sayılır ve yerlerine yenilerinin seçilmesi için durum derhal C. Senatosu Başkanlığına bildirilir.

Görüşme usulü.

MADDE 38. — Komisyonların görüşmelerinde, C. Senatosu Genel Kurulunun görüşme usulü uygulanır.

Komisyonlarda söz kesmek, şahsiyatla uğraşmak ve düzeni bozmak.

MADDE 39. — Bir komisyonda söz kesilir veya şahsiyatla uğraşılırsa yahut düzenliği bozacak hareketlerde bulunulursa; komisyon başkanı ilkinde uyarır,

devamı halinde gerekirse oturuma ara verir ve meseleyi C. Senatosu Başkanı bildirir.

C. Senatosu Başkanı, bu gibi düzenlik bozucu hareketlerinden dolayı şikâyet olunan üye hakkında gerekli disiplin kovuşturması yapar.

Komisyonların tatilde çalışması.

MADDE 40. — Komisyonlar, her türlü tatil gününde de çalışmaya karar verebilirler.

Komisyon belgelerinin saklanması.

MADDE 41. — Komisyonun belgeleriyle tutanakları ve bunların ilgili bulundukları tasarı ve teklifler, Genel Kurulca karara bağlandıktan sonra, Senato Başkanlık Divanınca Senato arşivlerinde muhafaza ettirilir.

Üçüncü Bölüm

Gündem

C. Senatosunun gündemi.

MADDE 42. — C. Senatosunun gündemi Başkanlık Divanınca aşağıdaki sıraya göre düzenlenir :

- a) Başkanlık Divanının Genel Kurula sunuşları;
- b) Sorular ve genel görüşme;
- c) Öncelikle görüşülmesi kararlaştırılan işler;
- d) Haklarında ivedilik kararı verilen işler;
- e) Bir defa görüşülecek işler,
- f) İkinci defa görüşülecek işler,
- g) Birinci görüşmesi yapılacak işler.

c, d, e, f, g fıkralarında yazılı işler komisyonlardan Başkanlığa gelme sırasına göre görüşülür. Ancak, gerekirse Genel Kurul bu sırayı değiştirebilir.

Gündem en az 24 saat önce Başbakanlığa ve bütün bakanlıklara gönderilir ve üyelere ilân olunur.

Dördüncü Bölüm

C. Senatosunda öncelik ve ivedilikle görüşme

Öncelikle görüşme kararı.

MADDE 43. — Hükümet veya komisyon tarafından yazılı ve gerekçeli bir istek üzerine, C. Senatosu, uygun görürse bir tasarı veya teklifin diğer işlerden önce görüşülmesine karar verebilir.

İvedilik kararı istenmesi.

MADDE 44. — Bir tasarı veya teklif hakkında ya sunulurken yahut birinci görüşmesinden evvel Hükümet veya teklif sahibi veyahut ilgili komisyon ivedilik kararı isteyebilir.

Bir tasarı veya teklifin yalnız bir defa görüşülmesiyle yetinilmesi için Senatonun kabul edeceği esaslı bir sebeb olmadıkça ivedilik kararı verilemez.

İvedilik kararını isteyenler, gerektiğinde, o kararın geri alınmasını da istiyebilirler.

İvedilik kararının verilmesi.

MADDE 45. — Yukardaki maddede belirtilen şartlar bulunduğu takdirde ivedilik kararının yazılı olarak istenmesi lâzımdır.

İvedilik teklifinin lehinde ve aleyhinde birer üyeye söz verilerek işari oyla kabul veya reddedilir.

İvedilik kararının sonucu.

MADDE 46. — İvedilikle görüşülmesine karar verilen tasarı veya teklifler yalnız bir defa görüşülür.

Öncelikle görüşme kararının sonucu.

MADDE 47. — Bir tasarı veya teklifin öncelikle görüşülmesine karar verilmesi, ivedilikle görüşme kararı sayılmaz; yalnız öncelikle görüşülmesine karar verilen işler iki defa görüşülür.

Beşinci Bölüm

Birleşimler

C. Senatosunun toplantı günleri.

MADDE 48. — C. Senatosu, başka türlü karar vermedikçe, tatile raslamaması kaydıyla Salı ve Perşembe günleri toplanır.

Anayasanın 83 nci maddesinin 3 nci fıkrasıyla bu Tüzüğün 1 nci maddesi hükmü saklıdır.

Yoklama.

MADDE 49. — C. Senatosu Genel Kurulunda yoklama, üyelerin ismi ve birleşimin günü yazılı defterin üyeler tarafından imzalanması suretiyle yapılır.

Yoklama defterinde imzası bulunmayanlar toplantıya katılmamış sayılır ve bunların isimleri Tutanak Dergisine geçirilir.

Birleşimin açılması ve yeter sayı.

MADDE 50. — Başkan, birleşimi saatinde açar ve görüşmelerin sonunda kapar.

Üye tamsayısının yarısından bir fazlası hazır bulunmadıkça görüşmeye başlanamaz.

Oturum esnasında yeter sayı olup olmadığında Başkanlık Divanı tereddüdeder veya üyelerden beşi sözle veya yazılı olarak yeter sayı olmadığını ileri sürerse yoklama yapılır.

Yeter sayı yoksa Başkan görüşmeye başlanamayacağını bildirir veya sonradan yeter sayı bulunma ihtimali varsa birleşimi en geç bir saat sonraya bırakır.

Birleşim o gün yapılamazsa, ertesi birleşim için belli günde yine o gündem ile toplanılır.

Oturum esnasında yoklama.

MADDE 51. — Oturum esnasında yapılacak yoklama, ad defterini Divan sekreterlerinden birinin yüksek sesle okuması ve üyelerin (burada) demeleri suretiyle yapılır.

Gündendışı konuşma isteği.

MADDE 52. — Bir üyenin gündem dışı bir diyeceği olursa, gündeme geçilmeden önce, mevzu ve mahiyetini yazılı olarak Başkana bildirir.

Söz verip vermemek Başkanın takdirine bağlıdır.

Gündem dışı konuşmalar üzerinde müzakere açılmaz.

Kürsüden konuşma.

MADDE 53. — Hiçbir üye, önceden ismini yazdırmadan yahut birleşim esnasında Başkanın izni alınmadan söz söyleyemez.

Söz, kürsüden söylenir ve Genel Kurula hitabedilir.

Bir üyenin pek kısa bir diyeceği olursa, Başkan, onun bulunduğu yerden söylemesine izin verebilir. Bu takdirde o senatör Başkana hitabeder.

Söz alma sırası.

MADDE 54. — Söz, istek ve kayıt sırasına göre verilir.

Genel Kurul isterse, görüşülen işlerin lehinde, aleyhinde ve hakkında sıra ile söz söylenmesine karar verebilir. Bir maddenin görüşülmesine başlanmadan önce söz için adını kaydettirenlerin sayısı altıyı geçerse, Başkan bu usulü doğrudan doğruya uygulayabilir.

Başkan, söz alanların adlarını sırasıyla Kurula bildirir.

Komisyon veya grup adına söz istendiği takdirde, komisyon başkanı veya sözcüsü ile grup başkan ve sözcüleri sıraya bağlı değildirler.

Son söz üyelerindir.

Söz sırasını başkasına vermek.

MADDE 55. — Bir üye, aldığı söz sırasını daha sonra söz almış olan bir arkadaşına verebilir. Sözünü arkadaşına bırakan üye, onun sırasında söz söyleme hakkını haizdir.

Usul hakkında konuşma.

MADDE 56. — Usul hakkındaki konuşma istekleri, asıl mesele hakkındaki konuşma isteklerinden önceye alınır. Usul hakkındaki konuşmalar; bir konunun görüşülmesine yer olmadığına, gündeme veya bu Tüzük hükümlerine uyulması gerektiğine ilişkin olur.

Bir üyenin usul hakkındaki teklifinin leh ve aleyhinde, ancak iki senatör onar dakika söz söyleyebilirler. Neticede oya başvurulmak gerekirse mesele işari oyla çözümlür.

Hükümetin veya temsilcilerin toplantıda hazır bulunmaları.

MADDE 57. — Başbakan yahut onun yetki verdiği bir bakan veya birinci derecede sorumlu daire âmirlerinden

biri; Hükümet adına düşüncesini bildirmek üzere, her görüşmenin başından so-

nuna kadar hazır bulunur. Bundan başka bir bakanlıkla ilgili tasarının görüşülmesi sırasında bakanın yahut onun namına birinci derecede sorumlu daire âmirlerinden birinin bulunması şarttır. Bulunmazlarsa, görüşme, bir defaya mahsus olmak üzere gelecek toplantıya bırakılır.

Bakanlar veya Hükümet adına gönderilen birinci derecede sorumlu daire âmirleri, komisyon başkan ve sözcülerinden önce ve sıraya tâbi olmaksızın söz istiyebilir.

Bakanlar adına söz söyleyeceklerin belgeleri.

MADDE 58. — Bakanlar adına Genel Kurulda söz söylemek için gönderilecek birinci

derecedeki Daire başkanları, Bakanlıklardan her veyahut yalnız bir iş için konuşmaya yetkili olduğuna dair Başkanlığa yazılmış belgeyi yanlarında bulundururlar.

Bu belge görüşmelerden önce Başkanlığa verilir.

Başkan, gelen zatın hangi bakanlık namına söz söyleyeceğini Genel Kurula bildirir.

Sayıştay Başkanı ile İkinci Başkanlar gerekirse Senatoda açıklamada bulunabilirler.

Yazılı konuşma.

MADDE 59. — C. Senatosu toplantılarında; üyeler tarafından, yirmi dakikadan fazla yazılı konuşma yapılamaz.

Yazılı olmayan konuşmaların süresi, Başkanlığın teklifi üzerine, görüşme konusunun önemine ve söz isteyenlerin sayısına göre Genel Kurulca kararlaştırılabilir.

Hükümet, komisyon ve gruplar adına yapılan konuşmalarda bu hükümler uygulanmaz.

Genel Kurulda söz kesmek, şahsiyetle uğraşmak ve düzeni bozmak.

MADDE 60. — Genel Kurulda söz kesmek, şahsiyetle uğraşmak ve düzeni bozacak gösterilerde bulunmak yasaktır.

Söz söyleyen üyenin sözü, bu Tüzüğe uyması ve sadede gelmesi için, ancak Başkan tarafından kesilebilir.

Bir üye, iki defa sadede davet edildiği halde yine sadet dışı söz söylemeye de-

vam ederse aynı birleşimde o konu hakkında konuşmaktan menedilmesi Başkan tarafından Genel Kurula teklif olunur. Genel Kurul, görüşmesiz işari oyla kararını verir.

Genel Kurulda kaba ve edep dışı konuşma.

MADDE 61. — Bir üye,

Genel Kurulda kaba ve edep dışı sözler kullanırsa; Başkan, hemen o üyeyi temiz dille konuşmaya davet eder. Devamı halinde, Başkan, üyenin sözünü keser.

Bir üye, Başkanlık Makamı, içinde bu gibi sözler bulunan bir önerge verirse; Başkan, düzeltilmek üzere, onu sahibine geriverir.

Genel Kurulda gürültü çıkması.

MADDE 62. — Genel Ku-

rul görüşmeleri gürültüye sebeb olur ve Başkan bunu yatıştırmaya muvaffak olamazsa ayağa kalkar, gürültü yine devam ederse oturuma ara vereceğini söyler. Eğer düzenin sağlanması mümkün olmazsa, bir saat süre ile görüşmeye ara verir. Bir saat geçince oturumu açar. Fakat gürültü yeniden başlarsa, oturuma son verir ve birleşimi başka bir güne bırakır.

**Kendisine sataşıl-
an üye.**

MADDE 63. — Şahsına sa-

taşılan yahut ileri sürdüğü görüşün aksine kendisine bir fikir isnadedilen üye, her zaman söz isteme hakkını haizdir. Bu halde o üye, ne münasebetle söz söylemeye kendini mecbur saydığını beyan eder.

Söz verip vermemek Başkanın takdiline bağlıdır.

Başkanın söz vermemesi halinde, üye ısrar ederse, Genel Kurul görüşmesiz işari oyla bu konuda bir karar verir.

C. Senatosunda açık ve gizli görüşme.

MADDE 64. — C. Senato-

su görüşmeleri açıktır. Ancak, mühim sebeplerden dolayı, en az on üye yahut bir veya birkaç bakan gizli görüşme teklifinde bulunabilir.

Bu teklif üzerine milletvekilleri hariç, dinleyiciler ve gerekirse memur ve hizmetliler toplantı salonundan çıkarılır. Teklif sahiplerinin gerekçeleri dinledikten sonra, teklifin kabulü veya reddi için görüşmesiz işari oya başvurulur.

Gizli görüşmeden açık görüşmeye geçilmesine, Başkanın teklifi üzerine, Genel Kurul karar verir.

Gizli görüşme yapılmasını isteyenlerin isimleri Tutanak Dergisinde açıklanır.

Gizli oturum tutanağı.

MADDE 65. — Gizli otu-

rum tutanağını Divan kâtipleri tutarlar. Fakat Genel Kurul karar verirse, görevli kâtipler de and içirildikten sonra bu görevi yapabilirler.

Üyeler, bu tutanakları görmek hakkını haizdirler.

Gizli oturum tutanak özetlerinin okunması.

MADDE 66. — Gizli otu-

rumun tutanak özetlerinin okunması için yine gizli oturum yapılır. Tutanak özeti-
nin okunmasından sonra bu özet ve Tutanak Dergisi bir zarfa konarak hazır bulunan Başkan ve Divan kâtipleri tarafından mumla mühürlenip C. Senatosu arşivine tevdi olunur.

Gizli tutanaklar en az on yıl geçmeden veya C. Senatosunun kararı olmadan yayınlanamaz.

Altıncı Bölüm

Kanunların Görüşülmesi

Tasarı veya teklifin C. Senatosuna gelmesi ve iki defa görüşme.

MADDE 67. — C. Senato-

sunun ilgili komisyonlarınca incelendikten sonra Genel Kurula gelen kanun, tasarı veya teklifleri, iki defa görüşül-
mek suretiyle sonuçlandırılır.

Görüşme zamanı.

MADDE 68. — Bir kanun

tasarısı veya teklifi, bastırılarak üyelere dağıtılır. Dağıtımdan itibaren, Genel Kurule aksine karar verilmedikçe, en az 48 saat geçmeden gündeme alınamaz.

Bir defa görüşme.

MADDE 69. — Bir defa

görüşülecek kanun tasarı veya teklifleri şunlardır :

a) İvedilikle görüşülmesine karar verilen tasarı veya teklifler;

b) Gelir ve gider bütçesiyle kesin hesap kanununa, bütçe bölümlerinde aktar-

ma veya olağanüstü ödenek isteklerine ait tasarılar;

c) Cumhurbaşkanı tarafından iade olunan kanunlar.

Gerekçe ve maddeler tümünün okunup okunmaması.

MADDE 70. — Bir tasarı veya teklifin görüşülmesine sıra gelince, Başkan, gerekçe ile maddelerin tümünün okunmasına lüzum olup olmadığını Genel Kurulun oyuna sunar. Kurul lüzum görürse bunlar aynen okunur.

Tasarı veya teklifin tümü üzerinde görüşme.

MADDE 71. — C. Senatosu Başkanı, tasarı veya teklifin tümü üzerinde konuşmak isteyenlere söz verir.

Görüşülen konunun lehinde, aleyhinde ve hakkında en az ikişer üye konuşmadan, yeterlik önergesi oya konamaz.

Yeterlik önergesi aleyhinde söz isteyenler bulunursa, içlerinden yalnız birine söz verilir ve önergenin kabul veya reddi hakkında işari oya başvurulur.

Maddeler üzerinde görüşme.

MADDE 72. — Tasarı veya teklifin tümü üzerindeki görüşmeler bittikten sonra maddelere geçilmesi oya konur. Kabul edilirse görüşmeye devam olunur; kabul edilmezse tasarı veya teklif reddolunmuş sayılır.

Çeşitli fıkralardan mürekkep bir maddenin görüşülmesinde, Genel Kurul, fıkraların ayrı ayrı oya konmalarına karar verebilir.

Tasarı veya teklifin tümü hakkında söz isteme.

MADDE 73. — Tasarı veya teklifin maddeleri üzerinde görüşme bittikten sonra, tümü hakkında lehte ve aleyhte söz söylemek isteyenlerin sayısı birden fazla ise, Başkan; adçekmek suretiyle birer üyeye söz verir.

İkinci görüşme zamanı.

MADDE 74. — Tasarı ve tekliflerin ikinci görüşmeleri, birinci görüşmeden en az beş gün sonra yapılır.

İkinci görüşmenin beş günden önce yapılmasını yalnız Hükümet veya ilgili ko-

misyon gerekçe beyaniyle yazılı olarak isteyebilir.

İkinci görüşmede tasarı ve tekliflerin tümü üzerinde konuşulamaz. Ancak, tadil teklifleri üzerinde görüşülebilir.

İbare, üslup ve tertip hataları.

MADDE 75. — Tasarı veya teklifin, kesin olarak oylanmasından önce, ibare ve üslup veya tertip itibariyle hatalı olduğu bir üye veya komisyon tarafından ileri sürülür ve bu iddia Genel Kurulca yerinde görülürse metin ilgili komisyona verilir.

Yapılan düzeltmelerin oya sunulması lâzumdur.

Üyelerce Hükümete veya komisyona soru yönelmek.

MADDE 76. — Her üye, bir kanunun görüşülmesi sırasında, Hükümete veya komisyon sözcüsüne sorular yöneltebilir.

Yeterlik önergesi verilmeden önce yöneltilen sorular cevaplandırılmadan, bu önerge oya konulamaz.

Aynen kabul.

MADDE 77. — Millet Meclisinde kabul edilmiş olan tasarı veya teklif, C. Senatosunca değişiklik yapılmadan kabul edilirse bu metin kanunlaşır ve C. Senatosu Başkanı bunu Cumhurbaşkanı'na gönderir.

Değiştirerek kabul.

MADDE 78. — a) C. Senatosu, kendisine gelen metni değiştirerek kabul ederse Başkan, bu değişik metni Millet Meclisi Başkanlığına gönderir. Millet Meclisinin bu değişikliği benimsemesi halinde metin kanunlaşır.

Karma Komisyon.

b) Millet Meclisi, C. Senatosunca yapılan bu değişikliği benimsemezse; her iki meclisin ilgili komisyonlarından seçilecek eşit sayıdaki üyelerden bir karma komisyon kurulur. Bu komisyon, hazırladığı metni Millet Meclisine sunar.

Millet Meclisince reddedilen metnin C. Senatosunca da reddi.

MADDE 79. — Millet Meclisince reddedilmiş bir tasarı veya teklif, C. Senatosunca da reddedilirse düşer.

Millet Meclisince reddedilen metnin Senatoca kabulü.

MADDE 80. — Millet Meclisince reddedilmiş bir tasarı veya teklif, C. Senatosunca olduğu gibi veya değiştirilerek kabul edilirse; C. Senatosu Başkanı, bu metni Millet Meclisi Başkanlığına gönderir.

C. Senatosundan gelen metin, Millet Meclisince değiştirilerek kabul edilirse: 78 nci maddenin (b) bendi hükümleri uygulanır.

Kanunların C. Senatosunda görüşme süresi.

MADDE 81. — C. Senatosu, kendisine gönderilen bir metni; Millet Meclisi komisyonlarında ve Genel Kurulundaki görüşme süresini aşmayan bir süre içinde karara bağlar. Bu süre üç ayı geçemez ve ivedilik hallerinde on beş günden ivedi olmayan hallerde bir aydan kısa olamaz. Bu süreler içinde karara bağlanamayan metinler, C. Senatosunca, Millet Meclisinden gelen şekli ile kabul edilmiş sayılır.

Bu maddede belirtilen süreler, meclislerin tatili devamınca işlemez.

Cumhurbaşkanı tarafından iade edilen kanunun görüşülmesi.

MADDE 82. — Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 93 ncü maddesi gereğince, Cumhurbaşkanı tarafından iade edilen bir kanun; Senatoya geldiği zaman, aidolduğu komisyona havale olunur.

Komasyon, gerekli görüşmeleri yaptıktan sonra, o kanun hakkında düzenliyeceği raporu Genel Kurula sunar. Genel Kurulca; iade edilen kanun, yeni bir tasarı veya teklifte olduğu gibi, yeni baştan görüşülür ve oylamaya başvurulur.

Andlaşmalar üzerinde görüşme.

MADDE 83. — Türkiye Cumhuriyeti adına yabancı devletlerle ve milletlerarası kurullarla yapılacak andlaşmaların onaylanmalarını uygun bulan kanun tasarılarının görüşülmesinde, andlaşmanın ihtiva ettiği maddeler oya konmaz ve metinler hakkında tadel teklifleri yapılamaz.

Birinci görüşme sırasında, maddeler hakkında ileri sürülecek itirazlar; tasarının komisyona iadesini istemek şeklinde olur.

Komasyon, bu suretle kendisine havale edilmiş olan itirazların tümü hakkında bir

rapor düzenler ve bu rapor basılarak C. Senatosu üyelerine dağıtılır.

Raporda, tasarının kabul veya reddedildiğinin belirtilmesi şarttır.

Yedinci Bölüm

Bütçe Görüşmeleri

Bütçe tasarıları üzerinde görüşme.

MADDE 84. — Genel ve katma bütçe tasarıları ile millî bütçe tahminlerini gösteren rapor, ek ödenek ve aktarma tasarı ve teklifleri Karma Bütçe Komisyonunda; bunun dışında kalan bütçe ile ilgili tasarılarla teklifler ise, meclislerin kendi Bütçe Komisyonunda görüşülür.

C. Senatosunun çalışma müddeti.

MADDE 85. — Karma Bütçe Komisyonunun hazırladığı metin C. Senatosu Başkanlık Divanınca üyelere dağıtılmasından iki gün sonraki gündeme alınır.

C. Senatosu Genel Kurulu görüşmelerini en geç on gün içinde karara bağlar ve metni Karma Bütçe Komisyonuna iade eder.

Üyelerin görüşlerini açıklamaları.

MADDE 86. — Üyeler, bakanlık ve daire bütçeleriyle katma bütçeler hakkındaki düşüncelerini, her bütçenin tümü üzerindeki görüşmeler sırasında, C. Senatosu Genel Kurulunda açıklarlar.

Bölümler ve değişiklik önermeleri, üzerlerinde ayrıca görüşme yapılmaksızın, C. Senatosu Genel Kurulunda okunur ve oya konur.

Ek ödenek ve aktarma tasarı ve teklifleri hakkında da bu hükümler uygulanır.

Gider artırıcı veya belli gelirleri azaltıcı teklif yapılmaması.

MADDE 87. — Üyeler, bütçe kanunu tasarılarının C. Senatosu Genel Kurulunda görüşülmesi sırasında, gider artırıcı veya belli gelirleri azaltıcı teklifler yapamazlar.

Sekizinci Bölüm

Tadil Teklifleri

Tadil teklifinin şekli.

MADDE 88. — Tasarı ve-

ya teklifin bir veya birkaç maddesi hakkındaki tadil teklifi; o tasarı veya teklif henüz komisyonda ise komisyon başkanına, Genel Kurulda görüşülmekte ise C. Senatosu Başkanına sunulur.

Tadil teklifi, ilgili bulunduğu madde numaralarını açıkça göstermeli ve gerekçeli olmalıdır.

Tadil teklifi, gerekçesiyle birlikte, komisyon raporunun altında bastırılır.

Tasarı veya teklifin C. Senatosunda görüşülmesi sırasında, yeri gelince tadil teklifinin sahibi gerekçesini açıklar.

Tadil teklifini mevcut üyelerden destekliyen bulunursa, görüşmeye başlanır; aksi halde görüşmeden vazgeçilir.

Tadil teklifinin komisyona havalesi.

MADDE 89. — Bir tasarı

veya teklifin birinci veya ikinci görüşmesi sırasında, sözeü; tadil teklifinin komisyona havalesini isterse, bunun kabulü mecburidir.

Komisyona verilmesi mecburi olan tadil teklifi.

MADDE 90. — Bir tasarı

veya teklifin birinci görüşmesi bittikten sonra yapılan tadil tekliflerinin, ilgili komisyona verilmesi mecburidir.

Tadil teklifinin komisyonda izahı.

MADDE 91. — Birinci ve

ikinci görüşme sırasında yapılan tadil tekliflerinin, komisyona havalesi komisyon tarafından istenmediği takdirde; bu tadillerin gerekçesi, sahipleri tarafından kısaca Genel Kurula açıklanır.

İkinci görüşme sırasında buna yalnız komisyon cevap verebilir.

Bunun üzerine tadil teklifinin dikkate alınıp alınmamasına, Genel Kurulca karar verilir.

Tadil teklifi dikkate alınırsa komisyona havale edilir. Komisyon dikkate alınan tadil teklifine uymak zorunda değildir. Son karar Genel Kurula aittir.

Tadil teklif edenlerin komisyonlarda dinlenmesi.

MADDE 92. — Tadil teklif edenler tekliflerinin havale olduğu komisyonda fikirlerini beyan etmek isterlerse mütalâalarının dinlenmesi zaruridir.

Tadil teklifinin oya konması.

MADDE 93. — Tadil teklifleri asıl maddeden evvel oya konur.

Bir tasarı veya teklife yeni maddeler eklenmesi isteği.

MADDE 94. — Bir tasarı veya teklife yeni maddeler eklenmesinin istenmesi halinde bu bölüm hükümleri uygulanır.

Dokuzuncu Bölüm

Oy Verme Usulü

Oy verme şekilleri.

MADDE 95. — C. Senatosunda, konuşulan konular hakkında üç türlü oy verilir :

1. İşari oy (el kaldırmak veya ayağa kalkmaktır);
2. Açık oy (üzerinde senatörlerin adları yazılı kâğıtların kutuya atılması veya talep vukuunda kabul, ret, çekinsek kelimelerinden birisinin söylenmesidir);
3. Gizli oy (işaretsiz yuvarlakların kutuya atılmasıdır).

İşari oy.

MADDE 96 — a) Aşağıdaki hallerde işari oya başvurulur :

1. Bu Tüzük gereğince açık veya gizli oya müracaat zaruri olmayan hususlarda;
2. Tüzüğün açıkça halletmediği konularda;
3. Üyelerden birinin söz söylemekten alıkonulmasına veya takbihine veyahut muvakkaten C. Senatosundan çıkarılmasına dair hususlarda.

b) İşari oylamada evvelâ lehte, sonra aleyhte bulunanların oylarına başvurulur ve netice Başkan tarafından Genel Kurula bildirilir.

İşari oy sayısının belirtilmesi.

MADDE 97. — İşari oyları, Başkanla kâtipler birlikte saymakla mükelleftirler.

Bunlar; el kaldırmak suretiyle verilen oyların miktarında anlaşılamazlarsa veya çoğunluğun mevedoluşunda şüpheye düşerlerse veyahut beş senatör tarafından ayağa kalkmak usulüyle oylama istenirse, ayağa kalkmak usulüne başvurulur.

Bunda da anlaşılamazlar veya şüphe ederlerse, açık oya başvurulur.

Oylama esnasında kimseye söz verilmez.

Açık oy.

MADDE 98. — Aşağıdaki hallerde açık oya başvurulur:

1. Bütçe kanunu tasarısının oylamasında;
2. Vergi ihdas veya ilgasına yahut vergilerin artırılmasına veya eksiltilmesine mütaallik kanun tasarılarının oylamasında;
3. Andlaşma veya mukavelelerin tasdikine taallük eden tasarıların oylamasında;
4. İşari oya müracaat mecburiyeti olmayan hususlarda istek üzerine yapılacak oylamalarda;
5. Bir mesele ilk defa oya konurken, on senatör tarafından açık oya başvurulmasının yazılı olarak istenmesi halinde;
6. Her hangi bir oylamada Başkan ve kâtiplerce şüphe hâsıl olursa, beş senatör tarafından açık oya başvurulmasının sözlü olarak istenmesi halinde.

Açık oya başvurma şekli.

MADDE 99. — Açık oylamaya aşağıdaki şekilde başvurulur :

1. Önce, senatörlerin davetine mahsus çingirak üç dakika müddetle çalınır.

Her üyenin üzerinde ismi yazılı beyaz, kırmızı ve yeşil renkli oy puslası bulunur. Beyaz kabulü, kırmızı reddi, yeşil çekinse olmayı ifade eder.

Oylamaya başlanmadan önce, Başkan, oyların neyi ifade edeceğini anlatır.

Üyeler, oylamadan önce, oylarının gerekçelerini kürsüden söylemek isterlerse,

Başkan, lehte ve aleyhte yalnız birer senatöre söz verir.

2. Sonra, Divan sekreterlerinden biri, üyelerin adlarını, soyadı alfabe sırasına göre okumaya başlar.

Hangi harften başlanacağını, adçekme suretiyle, Başkan tâyin eder.

3. Adı okunan üye, hitabet kürsüsü üzerine konmuş kutuya oy puslasını bizzat atar.

4. Bütün adlar okunduktan sonra, oy vermemiş olanların isimleri bir daha okunur.

Bu sırada Genel Kurula gelmiş olanlar varsa, oy vermeye davet edilirler.

5. Oylar toplanınca, Başkan, muamelelerin bittiğini söyler. Bundan sonra oy verilemez.

6. Oy kutularını sekreterler açarak her birinin içinde bulunan puslaları sayarlar.

Karar, lehte ve aleyhte bulunanların adedine göre belli olur. Çekinselelerin adedi oy üzerinde tesir icra etmez ve fakat sadece yeter sayıya dâhil olur.

İptal edilmiş oy puslaları, çekinsele oyu sayılarak, ancak yeter sayıya dâhil edilir.

7. Sekreterler; mevcut üye adedini, yeter sayı olup olmadığını, lehte ve aleyhte bulunanların ve çekinselelerin miktarını, iptal edilmiş oy puslası varsa bunların adedi ile iptallerinin sebebini bir tutanakla tesbit ederler.

8. Sekreterlerce tesbit edilen bu netice, Başkan tarafından, oturumda Genel Kurula bildirilir.

Oyların muhtelif kutulara atılması.

MADDE 100. — Birkaç

madde, tasarı veya teklif hakkında açık oylamaya gidilirse, oy puslalarının muhtelif kutulara aynı zamanda atılması lâzımdır.

Kutuların dolaştırılması.

MADDE 101. — İtiraz

vukubulmadığı takdirde, hademe tarafından kutuların dolaştırılması suretiyle de açık oylama yapılabilir.

Onuncu Bölüm

*Genel Kurulda ve Komisyonlarda
Seçim Usulü ve Karar Yetersayısı*

**Genel Kurulda ve
komisyonlarda
seçim usulü.**

MADDE 102. — Genel Kurulda ve komisyonlarda yapılacak seçimlerde şu suretle hareket olunur :

1. Kürsüye, oya mahsus olmak üzere bir kutu konur.

2. Her üye, soyadına göre hece harfleri sırasıyla ismi okundukça kürsüye gelerek seçmek istediği şahsın veya şahısların ad ve soyadlarını havi puslayı kutuya atar.

3. Başkan tarafından adçekme suretiyle seçilen üç üye; mevcut üye adedini, yeter sayı olup olmadığını, oy puslalarının adedini, çekinserleri, iptal olunmuş oy puslalarını ve bunların niçin iptal edildiklerini, oy alan şahısların ad ve soyadlarıyla aldıkları oy miktarını bir tutanakla tesbit eder.

4. Seçim neticesi, bu tutanak okunmak suretiyle, Başkan tarafından o oturumda Genel Kurula bildirilir.

**Genel Kurulda ve
komisyonlarda
karar yetersayısı.**

MADDE 103. — C. Senatosu, üye tamsayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve Anayasada başkaca hüküm yoksa, toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir.

Komisyonlarda, oylarda eşitlik olursa, Başkanın iki sayılır.

Bir mesele oylanırken, mevcut üye adedinde Başkan ve Divan sekreterleri birleşmezlerse; yoklama yapılır.

Yeter sayı bulunmadığından dolayı oylamaya gitmek mümkün olmazsa, görüşülen hususun kararı ertesi birleşime bırakılır ve bu husus o birleşimin gündemine alınır.

**Karar neticesinin
bildirilmesi.**

MADDE 104. — Genel Kurulda her madde kabul veya reddolundukça, karar neticesinin; Başkan tarafından, «kabul olundu» veya «reddedildi» diye Kurula bildirilmesi lâzımdır.

Onbirinci Bölüm

Tutanaklar

**Tam tutanak ve
tutanak özeti.**

MADDE 105. — C. Senatosunda iki çeşit tutanak tutulur :

1. Tam tutanak - Bu tutanak, görüşmeleri olduğu gibi kapsamak üzere Tutanak Dergisi ile ve icabında Resmî Gazete ile yayımlanır.

Bu tutanağın, itiraz halinde, itiraz edenin ilk birleşimde söz alması veya Başkanlığa göndereceği bir yazının gelecek Tutanak Dergisinin sonuna aynen konması suretiyle düzeltilmesi lâzımdır.

2. Tutanak özeti - Bu özet, Tutanak Dergisine konur.

**Tutanakların
dağıtılması.**

MADDE 106. — Tutanak özeti, her birleşimin son oturumundan sonra, Divan kâtipleri tarafından düzenlenir ve sonraki birleşimden önce üyelere dağıtılır.

Bu tutanak özetine üyeler tarafından itiraz edilirse, düzeltilir ve o suretle bir daha yayımlanır.

Tutanak özetini Başkan ve birleşimde bulunmuş olan iki Divan kâtibi imzalar.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Hükümetin Denetlenmesi

Birinci Bölüm

Soru

Soru.

MADDE 107. — C. Senatosu üyeleri, Hükümet adına yazılı veya sözlü olarak cevaplandırılması isteği ile, Başbakanın veya bakanlardan soru sorabilirler.

Soru, belirli bir husus hakkında bilgi istemekten ibarettir.

Cevabı, gerek yazılı ve gerekse sözlü olarak istenilsin; soru her halde yazılı olarak sorulur.

Aynı mahiyetteki sorular.

MADDE 108. — Soru tek imzalı olur.

Birkaç üye tarafından aynı mahiyette verilmiş olan soru önergelerine, bakan, birlikte cevap verebilir.

Soru sahipleri ayrı ayrı konuşabilirler.

Soru önergelerinin verilmesi.

MADDE 109. — Soru önergeleri, C. Senatosu Başkanlığına sunulur.

Başkan bu önergeleri, verilir verilmez, Tutanak Dergisine geçirir ve bir yazı ile aidolduğu bakana bildirir.

Yazılı soru.

MADDE 110. — Soruya yazılı cevap istenmişse, gelecek cevabın bir örneği soru sahibine gönderilir, bu cevap ayrıca soru ile birlikte olduğu gibi Tutanak Dergisinin sonuna konur.

Yazılı soruya on beş gün içinde cevap verilmesi lâzımdır.

Sözlü soru.

MADDE 111. — Soruya sözlü cevap istenmişse, soru, Başkanlık yazısının bakanlığa gönderilmesinden sonraki üçüncü birleşim gündemine alınır.

Bakan, o gün soruya C. Senatosu kürsüsünden cevap verir. Cevaptan önce Başkan soruyu Divan sekreterlerinden birine okutur.

Sorunun geçiktirilmesi ve cevaplandırılması.

MADDE 112. — Bakan, kamu faydası düşüncesiyle veya gerekli bilgilerin elde edilmesi için, soru cevabının bir ayı geçmemek üzere belli bir zaman geciktirilmesini kürsüden isteyebilir.

İsteğin kabul veya reddi, C. Senatosu Genel Kurulunca görüşmesiz işari oyla kararlaştırılır.

Bakan, sorulara, gününden evvel cevap verebilir.

Eğer kamu faydası bahis konusu ise, bakan, soruyu gizli oturumda da cevaplandırabilir.

Sorunun gündeme alınması.

MADDE 113. — Sorular, her birleşimde, kanunların görüşülmesinden önce gündeme alınır.

Bir üyenin aynı birleşimde, ikiden fazla önergesi gündeme alınmaz.

Soru sahibinin hazır bulunmaması.

MADDE 114. — Soru sahibi cevap gününde hazır bulunmazsa, bir defaya mahsus olmak üzere, soru gelecek birleşime bırakılır. Soru sahibi yine hazır bulunmazsa, soru, yazılı soruya inkılâbeder.

C. Senatosunca bilinen bir görev veya mazeretle izinli bulunan üyelerin soruları, izin bitmeden gündeme alınmaz ve bu süre içinde yukarıki fıkra hükmü uygulanmaz.

Soruya muhatabolan bakan gününde hazır bulunmazsa, cevap diğer soru gününe bırakılır.

Cevap ve düşünceleri bildirme süresi.

MADDE 115. — Bakanın cevabından sonra, yalnız soru sahibi düşüncesini bildirebilir.

Cevap ve düşünceleri bildirme süreleri, her defasında, on beş dakikadan fazla olamaz.

İkinci Bölüm

Genel Görüşme

Genel görüşme.

MADDE 116. — Genel görüşme, Hükümetin veya bir bakanın siyaset ve icraatı ile ilgili belirli bir konunun görüşülmesidir.

Genel görüşmenin şekli.

MADDE 117. — Genel görüşme, en az beş üyenin imzalıyarak C. Senatosu Başkanlığına verecekleri bir önerge ile istenir. Başkan bu önergeleri tutanağa geçirir ve derhal Hükümete bildirir.

Hükümet veya ilgili bakan, yazının gönderilmesini takibeden dördüncü birleşime kadar konunun hangi gündeme alınmasını istediğini Başkanlığa yazı ile bildirmeye mecburdur. Aksi halde, konu, Başkanlıkça dördüncü birleşimin gündemine alınır ve sorulardan önce görüşülür.

Hükümet veya ilgili bakan iç ve dış güvenlik düşüncesiyle, görüşmenin kapalı oturumda yapılmasını isteyebilir.

Genel görüşmeye başlama.

MADDE 118. — Genel görüşmeye, Başkanlıkça önergenin okutulmasıyla başlanır.

Önerge sahiplerinden birisi, dilerse, önergeyi açıklar. Varsa en az altı üyenin konuşmasından sonra Hükümet dinlenir.

Önerge sahiplerinin ve diğer üyelerin görüşmeye katılmak haklarıdır.

Hükümet programı üzerinde görüşme.

MADDE 119. — C. Senatosunda Hükümet programının okunmasından sonra tâyin edilen günde program üzerinde görüşme açılır. Grup sözcüleri ve üyeler program üzerindeki görüşlerini ifade ederler. Başbakanın bunlara vereceği cevapla görüşme nihayet bulur.

İcraya ilişkin temenni önergeleri.

MADDE 120. — C. Senatosu üyeleri Hükümeti iş ve dış durum hakkında açıklamaya yapmaya davet eden önergeler verebilirler. Hükümetin açıklamasından sonra gerek önerge sahiplerine, gerekse başkalarına söz verilmez.

Hükümetin iç ve dış politika hakkında izahat vermesi.

MADDE 121. — İç ve dış politikaya ilişkin konularda Hükümet gündem dışı olarak C. Senatosuna her zaman kendiliğinden bilgi verebilir. Hükümetin açıklamasından sonra öncelikle muhalefet grupları sözcülerine söz verilir.

Üçüncü Bölüm

C. Senatosu Araştırması

C. Senatosu araştırması.

MADDE 122. — C. Senatosu araştırması, belli bir konuda bilgi edinilmek için yapılan incelemeden ibarettir.

Araştırma isteğinin şekli.

MADDE 123. — Üyeler veya komisyonlar, araştırma yapılmasını Başkanlıktan yazı ile isteyebilirler.

Bu istek, Başkanlıkça Genel Kurula arz olunur ve Hükümete bildirilir; Genel Kurulda okunmasını takibeden ikinci birleşimin gündemine alınır.

Araştırmaya ait görüşme ve Araştırma Komisyonu.

MADDE 124. — C. Senatosu araştırmasına ait görüşmede; önce önergeyi verenler, sonra Hükümet adına konuşacak bakan dinlenir. Neticede, «Araştırma Komisyonu» kurulup kurulmamasına işari oyla karar verilir.

Araştırma Komisyonu Genel Kurulca seçilecek en az beş üyeden teşekkül eder veya mevcut komisyonlardan birisi bu işle görevlendirilir.

Araştırma Komisyonunun görev süresi.

MADDE 125. — Araştırma komisyonunun görev süresi iki aydır. Bu süre, Genel Kurulca uzatılıp kısaltılabilir.

Araştırma Komisyonunun yetkileri.

MADDE 126. — Araştırma komisyonu; bakanlardan ve ilgili gördüğü herkesten bilgi alabilir.

Araştırma bitmeden araştırma konusu hakkında Hükümetten soru sorulamaz.

Araştırma Komisyonunun raporu.

MADDE 127. — Araştırma komisyonu, raporunu, kanaati ile birlikte C. Senatosu Başkanlığına sunar. Bu rapor, Başkanlığa verildiğinden itibaren üç birleşim içinde gündeme alınır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

C. Senatosu Üyelerine Ait Hükümler

Birinci Bölüm

Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması

Yasama dokunulmazlığının kaldırılması isteği ve Alt Komisyon.

MADDE 128. — Bir üyenin yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ait istekler mahkemeler veya savcılardan Adalet Bakanlığına intikal ettirilir.

Adalet Bakanlığı, durumu, gerekçeli bir tezkere ile Başbakanlık yoluyla C. Senatosu Başkanlığına bildirir.

Başkan, bu yazıyı Anayasa ve Adalet Komisyonuna havale eder.

Anayasa ve Adalet Komisyonlarınca beş kişilik bir alt komisyon kurulur.

Komisyon başkanı, siyasi parti gruplarının C. Senatosundaki kuvvetlerine göre alt komisyona ne kadar üye ile katılacaklarını tesbit ederek durumu üyelere bildirir. Alt komisyona üye seçimi buna göre yapılır.

Alt komisyon, kendisine gizli oyla bir başkan ve bir sözcü seçer, bütün kâğıtları inceler ve ilgili üyeyi dinler, tanık dinli-yemez.

Alt Komisyonun raporu.

MADDE 129. — Bir C. Senatosu üyesine suç teşkil eden bir fiil isnad edilir ve alt komisyon ilgili üye hakkında yasama dokunulmazlığının kaldırılmasını uygun görürse bu konuda gerekçeli bir rapor düzenliyerek Anayasa ve Adalet Komisyonuna sunar.

Alt komisyon, üyenin yasama dokunulmazlığının kaldırılmasını uygun görmediği takdirde, kovuşturma veya yargılamanın dönem sonuna bırakılması hakkında bir rapor düzenliyerek Anayasa ve Adalet Komisyonuna sunar.

Anayasa ve Adalet Komisyonu, alt komisyondan gelen rapor üzerinde görüşerek bir karar verir ve neticeyi Genel Kurula arz eder.

Genel Kurul bu konuda kararını verir.

Anayasa ve Adalet Komisyonu ile Alt Komisyonun görev süresi.

MADDE 130. — Anayasa ve Adalet Komisyonu ile alt komisyon, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında kendilerine havale edilen bir işi en çok bir ayda sonuçlandırır.

Üyenin savunması.

MADDE 131. — Her üye, kendisini komisyonlarda ve Genel Kurulda savunabilir veya bir arkadaşına savunmasını yaptırabilir.

Üyenin isteğinin nazara alınmaması.

MADDE 132. — Bir üyenin kendi isteği ile yasama dokunulmazlığı kaldırılamaz.

Karara itiraz.

MADDE 133. — C. Senatosu, yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına karar verirse; ilgili üye

veya Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinden her hangi biri, karar tarihinden başlayarak bir hafta içinde, bu kararın Anayasa veya İçtüzük hükümlerine aykırılığı iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurabilir.

İkinci Bölüm

İzin

C. Senatosu Başkanının izin verme yetkisi.

MADDE 134. — C. Senatosu Başkanı, her üyeye bir haftaya kadar izin verebilir.

Bir haftadan fazla izinler, Genel Kurulca görüşmesiz işari oyla kararlaştırılır.

İzin halinde ödenek durumu.

MADDE 135. — Bir toplantı yılı içinde iki aya kadar alınmış izinlerde ödenek kesilmez.

İki aydan sonraki izinlerde ödenek verilip verilmemesi, Genel Kurulun kararına bağlıdır.

İzinsiz geçirilen günler.

MADDE 136. — İzin süresi sona erdiği halde özürsüz olarak görevine dönmemiş bulunan üyelere, izinsiz geçirdikleri günler için ödenek verilmez.

Genel Kurula iki birleşim katılmamak.

MADDE 137. — Genel Kurul veya komisyon toplantılarına, özürsüz olarak birbirini ardınca iki birleşim katılmadığı yapılan yoklamalar neticesinde anlaşılmış bulunan bir üye; Başkanlık Divanı kararıyla izinsiz sayılır.

Üyenin, izinsiz geçirdiği günlere ait ödenekleri verilmez. Bu konudaki itirazlar, on beş gün içinde Genel Kurula yapılır, Genel Kurul görüşmesiz işari oyla kararını verir.

Genel Kurula bir ay katılmamak.

MADDE 138. — C. Senatosu çalışmalarına izinsiz veya özürsüz ve aralıksız olarak bir ay katılmıyan üyenin üyeliği Genel Kurul kararı ile düşer.

Başkanlık Divanının havalesi üzerine Anayasa ve Adalet Komisyonunca iş ince-

lenir ve düzenlenecek olan rapor Genel Kurulda görüşülerek karara bağlanır.

İlgili üye veya T. B. M. Meclisi üyelerinden her hangi biri; karar tarihinden itibaren bir hafta içinde bu kararın Anayasaya veya İçtüzüğe aykırılığı iddiası ile, Anayasa Mahkemesine başvurabilir.

Üçüncü Bölüm

Disiplin Cezaları

Disiplin cezaları. **MADDE 139.** — C. Senatosu üyeleri hakkında uygulanacak disiplin cezaları şunlardır :

1. İhtar;
2. Takbih;
3. Geçici olarak C. Senatosundan çıkarılmak.

İhtar cezası. **MADDE 140.** — İhtar cezasını gerektiren hareketler şunlardır :

1. Söz kesmek;
2. Düzeni ve sükûneti bozmak;
3. Şahsiyatla uğraşmak;

İhtar cezasının verilmesi ve infazı. **MADDE 141.** — İhtar cezasını Başkan verir ve infaz eder.

Bir üye ihtarla uğradıktan sonra uysallık gösterip kendini savunmak isterse, oturumun sonunda ona söz verilir.

Başkan, üyenin açıklamalarını yeterli görmezse ihtarını ipka eder. Bir üye aynı birleşimde iki defa ihtar cezasına uğrarsa durum tutanak özetine geçirilir.

Bir birleşimde iki ihtar. **MADDE 142.** — Bir birleşimde iki defa ihtar cezasına uğrıyan bir üye o birleşim sonuna kadar söz söylemekten alıkonulmasına, Başkanın teklifi üzerine, C. Senatosu görüşmesiz işari oyla karar verir.

Takbih cezası. **MADDE 143.** — Takbih cezasını gerektiren haller şunlardır :

1. Aynı oturumda iki defa ihtar cezası gördüğü halde bunu gerektiren hallerden vazgeçmemek;

2. Bir ay içinde üç defa ihtar cezasına uğramak;

3. C. Senatosunda bir gürültüye sebebiyet olmak veya C. Senatosunun işlerine katılmaktan çekilmek için bir anlaşma yapmaya Genel Kurulda açıkça ve gürültülü bir surette önyak olmak;

4. Arkadaşlarından bir veya birkaçını tahkir veya tehdidetmek.

C. Senatosundan geçici olarak çıkarılmak cezası.

MADDE 144. — C. Senatosundan geçici olarak çıkarılmak cezasını gerektiren haller şunlardır :

1. Takbih cezasına uğradığı halde bunu gerektiren hallerden vazgeçmemek;
2. Aynı birleşimde 3 defa takbih cezasına uğramak;
3. C. Senatosunu, Millet Meclisini, Cumhurbaşkanını, C. Senatosu Başkanını, Millet Meclisi Başkanını, Hükümeti, Başbakanı, tahkir veya tehdidetmek;
4. Toplantı salonunda veyahut C. Senatosu veya Millet Meclisi binası içinde başka bir suç işlemek.

Takbih ve geçici olarak C. Senatosundan çıkarılma cezalarının verilme usulü.

MADDE 145. — Takbih ve geçici olarak C. Senatosundan çıkarılmak cezaları, Başkanın teklifi üzerine, Genel Kurulca görüşmesiz ve işari oyla kararlaştırılır.

Aleyhinde böyle bir ceza teklif edilen üyenin bizzat veya bir arkadaşı vasıtasıyla açıklama yapmaya hakkı vardır.

Takbih ve geçici olarak C. Senatosundan çıkarılmak cezaları tutanak özetine geçirilir.

Af dileme.

MADDE 146. — Geçici olarak C. Senatosundan çıkarılmak cezasına uğrıyan bir üye söz alarak kürsüden af dilerse tekrar C. Senatosuna girmek hakkını kazanır. Mükerrerler bu haktan mahrumdurlar.

Dışarı çıkma mecburiyeti.

MADDE 147. — C. Senatosundan geçici olarak çıkarılmak cezasına uğrıyan üye toplantı salonundan derhal dışarı çıkmaya mecburdur. Bu üye, cezanın uygulandığı oturumdan itibaren 15 gün süre ile C. Senatosu çalışmalarına katılamaz.

C. Senatosundan geçici olarak çıkarılmak cezasına uğriyan üye toplantı salonunu terk etmek istemezse, Başkan, oturumu geçici olarak kapatır ve o üyeyi salondan dışarı çıkarttırır.

Dördüncü Bölüm

Üyelerle İlgili Vesika ve Alâmetler

Hal tercümesi. **MADDE 148.** — Her üyeye, C. Senatosuna katıldığı gün, C. Senatosu Genel Sekreterliği tarafından bir hal tercümesi örneği verilir.

Komisyon seçimlerine yarıyacak cetvellerin tanzim olunabilmeleri için, bu kâğıdın bir hafta içinde doldurulup C. Senatosu Genel Sekreterliğine iadesi lâzımdır.

Hal tercümesi kâğıdında şu hususlar bulunur :

1. Üyenin adı ve soyadı;
2. Babasının ve anasının adı;
3. Doğduğu, oturduğu yer ve doğum tarihi;
4. Tahsili;
5. Bildiği diller;
6. Varsa ihtisası;
7. Eserleri ve ilmî rütbeleri;
8. Mesleki ve meşguliyeti;
9. Evli olup olmadığı, varsa çocukları.

Bu kâğıtta, ileride vukubulacak değişikliklerin kaydına mahsus bir hane de bulunur.

Üye, her değişiklik vukuunda keyfiyeti hal tercümesine derhal kaydettirir.

Üyelere verilecek belgeler. **MADDE 149.** — Her üyeye, üyelik sıfatının sona ermesinde veya bu sıfat devam ederken talebi üzerine :

a) Üye bulunduğu müddeti ve bu müddet zarfında aldığı tahsisat ile verdiği vergileri ve varsa emekli keseneği miktarını gösterir bir tutanak;

b) Hal tercümesinin bir sureti; Verilir.

Hüviyet cüzdanı ve rozet. **MADDE 150.** — Her üyeye, üzerinde fotoğrafı bulunan ve seçim çevresiyle devresi yazılı ve C. Senatosu Başkanı tarafından imzalanmış bir hüviyet cüzdanı verilir.

Üyeler, şekli Başkanlık Divanınca tâyin edilecek bir üyelik rozeti taşıyabilirler.

Merasimde kullanılacak alâmet, kenarlarında birer beyaz çizgi ve üzerinde T. B. M. Meclisi ibaresi kazınmış bir madenî plâkı ihtiva eden kırmızı renkte bir hamayıl ile sonuna asılı mineli bir ay yıldızdır.

BEŞİNCİ KISIM

İnzibat ve İç Hizmetler

Birinci Bölüm

C. Senatosunun İnzibatı

İnzibat tedbirleri. **MADDE 151.** — C. Senatosu Başkanı, C. Senatosunun iç ve dış emniyeti hakkında lâzımgelen tedbirleri almakla mükelleftir.

İnzibat kuvvetleriyle Askerî Muhafız Birliği C. Senatosu Başkanının emir ve kumandası altındadır.

Silâh taşıma yasağı. **MADDE 152.** — C. Senatosuna silâhlı girmek yasaktır. Giren kim olursa olsun Başkan tarafından C. Senatosu binasının dışarısına çıkartılır.

Toplantı salonuyla komisyon odalarına girebilecekler. **MADDE 153.** — Toplantı salonuyla komisyon odalarına; C. Senatosu üyeleriyle milletvekillerinden, C. Senatosu memur ve hizmetlilerinden, Hükümetten iş için gönderilmiş memurlardan ve davet edilen uzmanlardan başkalarının girmeleri yasaktır.

Bu yasağa aykırı olarak girenler, Başkan veya İdare Âmiri tarafından dışarı çıkarttırılır.

C. Senatosu binalarını görmek isteyenlere Başkan, ancak iş zamanlarından başka bir saatte müsaade edebilir.

Dinleyiciler. **MADDE 154.** — Dinleyicilerin C. Senatosu birleşiminin devamı müddetince, kendilerine tahsis olunan mahallerde başı açık oturmaları ve sükût etmeleri mecburidir.

Dinleyicilerin görüşmeyi benimsediklerini veya benimsemediklerini sözle veya

alkışla veya her hangi bir hareketle izhar etmeleri yasaktır.

Bu yasağa aykırı hareket edenler, inzi-batı muhafazaya memur olanlar tarafından dışarıya çıkarılırlar.

Şahıslar tesbit edilemezse hareketin vukubulduğu kısımda bulunanlar dışarı çıkartılır. Bundan sonra da bu gibi hareketler devam ederse, dinleyici salonunda bulunanların hepsi dışarı çıkartılır.

Bunlardan tahrikçi oldukları tesbit edilenler, hemen yetkili mercie teslim olunurlar.

C. Senatosuna
ait kısımlarında
suç işlemek.

MADDE 155. — Türkiye

Büyük Millet Meclisi, binasına
ait plânda C. Senatosu için
ayrılan bölümlerde üyelerden

veya milletvekillerinden başka bir kimse
bir suç işlerse; eğer o suç savcılığın re'sen
takibedemiyecceği fiillerden biri ise, Baş-
kanlık makamı suçluyu dışarı çıkarttırır.

Eğer suç, re'sen takibolunacak fiiller-
den ise, Başkanlık makamı suçluyu ada-
lete teslim ettirir.

Bir üye veya milletvekili, bahis ko-
nusu bina ve müstemilâtında ağır cezayı
gerektiren bir suç işlerse; Başkanlık ma-
kamı, idare âmirleri vasıtasıyla suçlunun
Meclis binası dışına çıkmasını önliyecek
tedbirleri alır ve Cumhuriyet Savcısını da-
vetle suçluyu ona teslim eder.

İşlenen suç, ağır cezayı gerektiren suç-
lardan başka ve fakat re'sen takibi gerek-
tiren bir fiil ise; Başkanlık makamı idare
âmirleri vasıtasıyla lâzımgelen ilk tahki-
katı yapar ve tahkikat evrakını adalet ma-
kamlarına tevdi eder.

Adalet makamları, suçun yasama do-
kumunmazlığının kaldırılmasını icabettire-
ceğine kanaat getirirse, bu tüzüğün 125
nei maddesine göre işlem yapar.

İkinci Bölüm

C. Senatosunun İç Hizmetleri

C. Senatosunun
iç hizmetleri.

MADDE 156. — C. Sena-
tosunun iç hizmetleri :

1. Genel Sekreterlik;
2. Genel Sekreterliğe bağlı komisyon
sekreterlerini de ihtiva eden kanunlar, tuta-

nak, basımevi, personel ve evrak müdür-
lükleri;

3. İdare Âmirlerine bağlı Saymanlık
Levazım ve Daire müdürlükleri ile doktor-
luk ve saymanlığa bağlı veznedarlık;

4. Komisyonlarına bağlı Bütçe ve Ki-
taplık Müdürlüğü;

5. Başkanlığa bağlı özel kalem ve
emniyet grubu;

Tarfindan görülür. Bu maddede sayı-
lan personelin görev ve yetkileri C. Sena-
tosu Teşkilât Kanunu ile düzenlenir.

C. Senatosu Genel
Sekreterinin
görevleri.

MADDE 157. — Cumhuri-

yet Senatosu Genel Sekrete-
rinin görevleri şunlardır :

1. Komisyonların çalışmalarını düzen-
lemede Başkana yardım etmek;
2. Genel Kurul ile Başkanlık Diva-
nında hazır bulunmak ve okunacak bilû-
mum evrak hakkında gerekli işlemleri yap-
mak;
3. Başkanlığın direktifi dairesinde
gerekli yazışmaları düzenlemek;
4. Kendisine bağlı müdürlüklerin ça-
lışmalarını nezaret ve murakabesi altında
bulundurmak;
5. Cumhuriyet Senatosunun bütün
memurları için gizli dosya tutmak ve sicil
vermek;
6. Her devre sonunda bir yıllık neş-
retmek;
7. Komisyonların gördükleri işler hak-
kında yılda en az iki defa rapor düzenli-
yerek C. Senatosu Başkanına sunmak.
(Başkanlıkça bu raporlar bastırılarak üye-
lere dağıtılır ve Resmî Gazete ile yayınla-
nır)
8. C. Senatosu üyelerinin yurt içinde
ve gerektiğinde yurt dışında tedavileri için
özel kanuna göre lüzumlu tedbirleri almak.

ALTINCI KISIM

Çeşitli Hükümler

Törenlere katılma.

MADDE 158. — C. Sena-
tosunun Genel Kurulu ile ka-
tılmıyacağı törenlerde Başkanlık Divanı

C. Senatosu adına hazır bulunur.

C. Senatosu adına bir heyet gönderilmesi halinde, katılacak üyelerin sayısı C. Senatosu tarafından belirtilir ve heyet ad çekme ile seçilir.

Başkanvekillерinden, Divan sekreterlerinden ve İdare Âmirlerinden birer zat behemchal bu heyete girer.

C. Senatosu binası. **MADDE 159.** — Cumhuriyet Senatosu, Genel Kurulca başkaca bir karar alınmadıkça, Türkiye Büyük Millet Meclisi binasına ait plânda C. Senatosu için ayrılan bölümlerde çalışır.

C. Senatosu binası, C. Senatosu çalışmalarından gayrı her hangi bir maksat için kullanılamaz.

Başkan konağı. **MADDE 160.** — C. Senatosu Başkanı, C. Senatosu Başkanlığına mahsus konakta oturur.

Kravat mecburiyeti.

İçtüzükte değişiklik yapmak.

Yürürlük tarihi.

Uygulama mercii.

MADDE 161. — Üyeler, Genel Kurul ve komisyon toplantılarına kravatlı olarak katılmak mecburiyetindedirler.

MADDE 162 — Bu tüzükte değişiklik yapılmasına dair teklifler ve bu tüzüğün uygulanmasından doğacak anlaşmazlıklar, gerekli raporu hazırlayıp C. Senatosuna sunmak üzere, Anayasa ve Adalet Komisyonuna havale edilir.

MADDE 163. — Bu İçtüzük, kabulü tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 164. — İşbu İçtüzük hükümlerini Cumhuriyet Senatosu yürütür.

